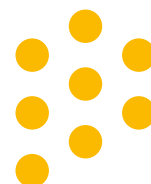

Výstupy z pracovních skupin
a dotazníkového šetření mezi účastníky
11. Setkání lídrů iniciativy Úspěch pro
každého žáka na téma:

Partnerství
2030+

Wellbeing ve vzdělávání. Jak mu rozumíme a proč se mu věnovat?

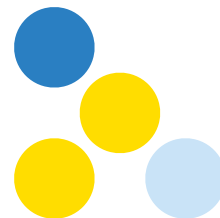
22. 9. 2020 on-line

Pro iniciativu Úspěch pro každého žáka
zpracovala **Lenka Felcmanová**.
Stálá konference asociací
ve vzdělávání v roce 2020.

OBSAH

Úvod	3
Jak rozumíme pojmu wellbeing ve vzdělávání?	4
Výstupy z diskuse v rámci pracovní skupiny	7
Která opatření ve vzdělávacím systému České republiky wellbeing podporují?	8
Výstupy z diskuse v rámci pracovní skupiny	12
Která opatření ve vzdělávání wellbeing nepodporují?	13
Výstupy z diskuse v rámci pracovní skupiny	17
Výstupy ze zpětnovazebného dotazníku k Setkání lídrů na téma wellbeing	18

Úvod

V tomto dokumentu jsou zachyceny názory účastníků 11. Setkání lídrů iniciativy Úspěch pro každého žáka na téma *Wellbeing ve vzdělávání. Jak mu rozumíme a proč se mu věnovat?* konaného on-line dne 22. září 2020. Účastníkům byly prostřednictvím elektronického dotazníku v průběhu setkání položeny tři otázky týkající se tématu setkání:

- **Jak rozumíme pojmu wellbeing ve vzdělávání?**
- **Která opatření ve vzdělávacím systému v České republice wellbeing podporují?**
- **Která opatření ve vzdělávání wellbeing nepodporují?**

V odpolední části setkání byli účastníci rozděleni do skupin, ve kterých odpovědi na jednotlivé otázky dále diskutovali.

Dotazník celkem zodpovědělo 29 účastníků setkání.

Dokument je rozdělen do kapitol věnovaných jednotlivým otázkám, v závěru každé kapitoly je uvedeno shrnutí z diskuse v pracovní skupině, která se dané otázce věnovala. V dokumentu jsou doslovně citovány odpovědi účastníků, které byly pro snazší orientaci v rámci editace tematicky sdruženy.

Dokument uzavírají podněty a myšlenky, které byly účastníky sdíleny ve zpětnovazebném dotazníku a neměly by zapadnout.

Jak rozumíme pojmu wellbeing ve vzdělávání?

Wellbeing jako respektování jednotlivce a podpora jeho bio-psycho-socio-spirituálního vývoje

Ošetření toho, aby každé dítě mělo šanci zažít ve škole úspěch a aby bylo do co možná největší míry vyhověno jeho individuálním potřebám s ohledem na jeho sociální i zdravotní stav/zázemí. Ohled na celkový bio-psycho-socio-spirituální vývoj dítěte, nejen na výkonovou a akademickou stránku vzdělávacího procesu. Práce s žáky jako s osobnostmi, ne jen jako s roboty na vyplňování standardizovaných testů a dodržování pravidel.

Termín zahrnuje fyzické, duševní a sociální fungování. Vidím tam i transcendenci (přesah), tedy složku spirituální, nebo zjednodušeněji hodnotovou. A souhlasím s tím, že wellbeing se odehrává v nějakém kontextu (podpůrném prostředí) a není „stejný pro kohokoliv“. Pro výkonově orientovaného studenta gymnázia bude trochu jiný než pro žáčka prvního stupně, jehož rodiče vzdělávání nepovažují za vysokou hodnotu. Principy, na kterých wellbeing staví, ale fungují napříč.

Celostní pojetí zdraví, které zahrnuje wellbeing – zdraví sociální, duševní, organizační, které se ve škole pojí se zdravým učením. Je to pojetí, které přinesla v devadesátých letech WHO skrze program Health Promoting Schools a které se snažil do škol přenášet program Státního zdravotního ústavu pod názvem Škola podporující zdraví. Cenná mi na tom připadá dodnes ta celostnost, celistvost přístupu – hledí na školu jako na celek s jejím vedením sborem, žáky, cíli učení, organizací školního života a výuky, se vztahy mezi lidmi na všech úrovních uvnitř školy i okolo ní a se způsobem výuky, která děti nestresuje, naopak podněcuje a vede k dobrému učení (a to každé dítě – už v těch devadesátých letech se dbalo na to, aby se školy zapojené do projektu uměly postarat o děti s různými hendikepami, nebo naopak o děti, kterým jde učení hodně snadno). A samozřejmě program zahrnoval spolupráci s organizacemi, které mají k věci co říct.

Wellbeing jako kvalitní prostředí zajišťující adekvátní podmínky pro vzdělávání a zdravý vývoj jedince

Vytváření prostředí ve škole – pro žáky a učitele, které umožňuje na 100 % využívat svůj potenciál.

Podmínky pro bezpečné, respektující, podporující a aktivní vzdělávání nejen žáků a studentů, ale všech aktérů.

Soubor vnitřních i vnějších podmínek, které umožňují každému dítěti se učit naplno (respektive získat co nejvíce kompetencí).

Prostředí, které umožňuje zajistit, aby se žáci i učitelé mohli úspěšně učit. Jedná se dle mého názoru o soubor fyzických, fyziologických, psychických, sociálních i duševních potřeb, které musejí být ve vzdělávání zajištěny. Důležité pro mě je, aby pohled na wellbeing

zahrnoval jak cílovou skupinu vzdělávajících se, tak i vzdělavatelů, tedy žáků i učitelů. Všechny aspekty spoluvytvářejí kulturu školy vhodnou pro úspěšné učení.

Podmínky, které můžeme systematicky vytvářet pro to, aby děti ve školách měly naplněny základní potřeby a mohly se věnovat vzdělávání – hodně v tom myslím na klima školy, třídy, přístup pedagogů, práci s chybou, rozvoj sebereflexe/reflexe. Významně se mi wellbeing dětí propojuje s wellbeingem pedagogů, kteří ho zajišťují a mají role vzorů.

V širším kontextu se jedná o soubor mnoha jevů a činitelů, které a kteří mohou přispět k tomu, aby se žáci i pedagogové cítili dobře, aby bylo vytvořeno velmi pozitivní klima školy i třídy.

Soubor faktorů, které napomáhají účastníkům vzdělávacího procesu cítit se dobře (po stránce fyzické, psychické, emoční, sociální atd.) a které umožňují lepší učení.

Prvky, které zajišťují v průběhu vzdělávacího procesu takové nastavení žáka/studenta (ale i pedagoga), které dovoluje zajistit v co nejefektivnější míře výchovu, vzdělávání a zároveň ruku v ruce s tím zdravý vývoj a jeho další rozvoj, a to v dobré atmosféře a pohodovém prostředí.

Tam, kde je wellbeing přítomný, vnímám uvolněnou, bezpečnou atmosféru, svobodu rozhodovat o sobě v jasně daných hranicích rytmu a pravidel společenství (např. třídy). Díky tomu, že dobře spím, jím kvalitní stravu a vím, že mě čeká den plný akce i odpočinku, těším se na nový den. Nebojím se říkat svůj názor, vyjadřovat své potřeby (které se učím stále lépe vnímat a pojmenovat). Zajímá mě svět kolem a baví mě řešit otázky, které ve mně vyvolává. Ve společenství jsou se mnou různě talentovaní nebo znevýhodnění lidé, každý je něčím zajímavý, něco umí, v něčem mě učí empatii a trpělivosti. Dospělý mi pomáhá zorientovat se v sobě, situaci, vzdělávacích možnostech, které mám, a dává mi zpětnou vazbu, abych viděla, jak se ve své cestě za poznáním světa posouvám.

V posledních deseti letech se soustředíme na to, aby děti ve škole prožívaly radost. Aby to, co dělají, mělo pro ně smysl a díky tomu byla podpořena jejich vnitřní motivace k učení, ke spolupráci s druhými... vzájemnému učení. Aby si uvědomovaly, že to, co ve škole dělají, jim dává smysl, rozvíjí je a že to, že jsou v pohodě, má dopad na jejich učení.

Mít možnost se rozvíjet v bezpečném a příjemném prostředí.

Dětem, které „selhávají“, vypadávají ze vzdělávání nebo jsou segregovány, by výrazně zvýšilo wellbeing už to, pokud by jim byl zajištěn minimální standard, již dnes obvyklý ve většině ostatních škol, například internetové připojení v případě distanční výuky (dílčí pohled na téma z pohledu těch velmi zranitelných dětí z chudých rodin s málo vzdělanými rodiči).

Stav celkové osobní pohody umožňující učení

Je to stav, kdy jsou všichni učící se v pohodě a mohou se plně věnovat učení. Ve škole to znamená, že učitelé jsou v pohodě a mohou svou energii věnovat žákům a procesu učení a žáci se cítí dobře, zažívají radost z učení a mohou se učit.

Dobrý pocit a pohoda ve škole po všech stránkách vedoucí k zájmu o vzdělávání i včetně mírného „motivačního“ stresu.

Propojení duševní pohody a zároveň dobře uchopené struktury předávání informací, vedení k práci s nimi a k podpoře školní úspěšnosti.

Dobré a kvalitní fungování aktérů ve vzdělávání – nejen dětí, ale i učitelů a dalších (rodiče, specialisté atd.).

Optimalizace duševní pohody vedoucí k osobní spokojenosti, která je nutnou podmínkou osobního rozvoje.

Daří se mi, prospívám, prosperuji.

Wellbeing jako vzdělávací obsah

Wellbeing vnímám jako zajištění základů pro kvalitní vzdělávací proces a zároveň i vlastně výstup vzdělávacího procesu. V nějakém ohledu se tedy wellbeing = vzdělávání. :-)
Zaměření na wellbeing zmocňuje žáky, reflektuje procesy, učí dovednosti pro 21. století.

Komplexní péče o zdravý a vyrovnaný vývoj žáků, studentů, v kontextu se zázemím pedagogů. Posilování kompetencí pro jejich budoucí uspokojivý život.

Pro nás je to průřezové téma, které se dotýká každého předmětu, celé školy, nastavení fungování organizace školy atd. Je to jedinečná příležitost ukázat dětem možnosti, jak zaměřit svou pozornost na hledání vhodných nástrojů, pěstování návyků, které jim v průběhu celého života budou zlepšovat kvalitu života. Škola by určitě měla ukazovat žákům (ale i zaměstnancům) různé prostředky pro zlepšování wellbeingu, podporovat je v tom, aby si sami vybírali a zkoušeli různé metody a v ideálním případě je integrovali do svého života.

Spokojenost, schopnost růst a učit se. Práce se stresem, emocemi, práce s dynamikou skupiny (neohrožující prostředí), posilování resilience dětí. V tomto pojetí chápu roli vzdělávacího systému jako širší než čistě akademickou. Škola pro mě v takovém případě znamená i místo, kde je prostor pro učení se širších kompetencí důležitých pro psychosociální růst dětí (který zpětně pozitivně ovlivňuje i schopnost učit se akademická témata). Podpora zdravého rozvoje dětí, a to po všech stránkách: psychické, sociální, fyzické i kognitivní. Jde o to, vytvořit takové (nejen ve škole) klima, které toto bude podporovat, a zamezit situacím, které jsou s tímto v rozporu.

Možnosti osobního rozvoje, rovných příležitostí, sociálního začlenění (dobré vztahy v kolektivu, s pedagogy i pedagogy s rodiči), psychická pohoda, participace při rozhodování o vlastním vzdělávání, pozitivní podpora ze strany pedagogů, fyzické uspořádání, materiální zajištění, podpora socioemočních kompetencí...

Wellbeing ve vzdělávání jako součást wellbeingu všech jeho aktérů

Jako součást obecného wellbeingu, který by měl v ideálním případě zahrnovat celý život jednotlivce. Nevnímám ho izolovaně od toho, co se například děje doma.

Kvalita založená na pocitu osobní pohody, pocitu bezpečí a pozitivních emocích, která se

dotýká nejen dětí, žáků, studentů škol a aktérů vzdělávací politiky, ale i celé rodiny, která je nedílnou součástí systému.

Jedná se o utváření pohody pro všechny zapojené. Nejedná se jen o žáky, ale určitě i o učitele, rodiče a další možné sociální partnery.

Výstupy z diskuse v rámci pracovní skupiny

V pracovní skupině, která se věnovala definici wellbeingu, účastníci zdůrazňovali důležitost podpory wellbeingu všech aktérů ve škole – vedení školy, učitelů a žáků. Wellbeing žáků je podmíněný wellbeingem vedení a pedagogů školy.

Cílem péče o tuto oblast by mělo být to, že se všichni v práci (zaměstnanci) a při učení (žáci) cítí dobře, a díky tomu mohou naplno rozvíjet svůj potenciál.

Dále bylo diskutováno, jak poznáme, že škola pečuje o wellbeing. Účastníci se shodli, že zejména podle:

- způsobu komunikace,
- otevřenosti ve vztazích,
- vědomé péče o vztahy mezi pracovníky i žáky,
- podpory pracovníků i žáků, aby si včas řekli o pomoc (nezbytné klima bezpečí a důvěry),
- z vize školy, ze které by mělo být zřejmé, že se jedná o hodnotu, o kterou škola pečuje,
- ze stanovení jasných postupů a rolí (kdo za co odpovídá, jak postupujeme).

Škola podporující wellbeing je škola, kam děti chodí rády a dosahují dobrých výsledků. Ve které se pravidelně společně otevírá otázka, co dělat proto, abychom se všichni (pracovníci i děti) cítili dobře a aktivně se vyhledávají příležitosti pro zlepšení na všech úrovních. Kde si vedení i učitelé kladou otázku, co je důvodem nepohody, a snaží se hledat řešení.

Která opatření ve vzdělávacím systému České republiky wellbeing podporují?

Proinkluzivní opatření a individualizace výuky

Kvalitně realizovaná inkluze (zmíněno dvěma účastníky).

Individualizace výuky, projektová výuka.

Některá proinkluzivní opatření, v konkrétních školách pak individuální práce s žáky.

Opatření na podporu inkluzivního vzdělávání (asistenti pedagoga...).

Možnost individualizovat vzdělávání prostřednictvím plánů pedagogické podpory, individuálních vzdělávacích plánů a dalších podpůrných opatření.

Opatření, která napomáhají snižovat nerovnosti, například podpůrná opatření pro žáky se SVP (asistenti pedagoga atd.).

Přítomnost asistentů všeho druhu a inkluze. Podpora wellbeingu je však hodně na školách samotných. Na tom, jak moc se rozhodnou pracovat na své vnitřní kultuře pamatující na každé dítě a jak jsou s to spolupracovat s dalšími organizacemi, které se zabývají tématem třeba i z pohledu souvisejících resortů, případně si říct o pomost a získat ji.

Různé stupně podpůrných opatření šitá na míru potřebám dětí.

Pokud ve škole rozumějí vzdělávacím potřebám dětí, jejich učitelům a jsou dostatečně proinkluzivní. I proinkluzivita a její současná podpora zákony i financemi má na toto dopad.

Poradenské služby

Školní poradenská pracoviště.

Školní psychologové (zmíněno dvěma účastníky).

Metodické vedení od školských poradenských zařízení.

Síť školských poradenských zařízení (PPP, SPC, SVP).

Zavádění psychologů a speciálních pedagogů, ale to je hodně nesystémové.

Kvalitně realizovaná minimální prevence na školách (zmíněno dvěma účastníky).

Terénní služby pro rodiny.

Podpora pedagogů

Některé kurzy pro pedagogy a v některých školách/regionech i nabídka supervize pedagogům (například v PPP pro Prahu 1, 2 a 4).

Tematicky zaměřené kurzy dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

Na wellbeing zaměřené programy

Různé aktivity (často ze strany neziskových organizací), například program Skutečně zdravá škola.

Spolupráce s organizacemi zajišťujícími preventivní programy.

Opatření zaměřená na oblast duševního zdraví, prevenci, podporu dětí a jejich rodin.

Snad že stát nebránil a nebrání programům, které jsou na tuto oblast zaměřeny a nabízejí se školám? Počínaje Dokážu to přes Odysseu po nabídku podpory poskytovanou školskými poradenskými zařízeními.

Různé aktivity neziskových organizací, mimo jiné i programu Skutečně zdravá škola.

Existuje řada skvělých metodik, přístupů, projektů, neziskových organizací, zdrojů, které je možné využívat. Oblast primární prevence rizikového chování máme rozvinutou na vynikající úrovni – máme zde odborníky na praktickou pomoc školám. Obávám se, že se nám nedaří jejich implementace a nahrazujeme ji vytvářením nových metodik a směrů.

Spíše se jedná o zatím dílčí přístupy, jako je ona Škola podporující zdraví, Montessori koncept, Začít spolu, principy Hejného matematiky, Cyril Mooney atd.

Podpora volby a formativní hodnocení

Možnost slovního a formativního hodnocení a volitelných předmětů.

Kvalitní hodnocení a zpětná vazba (reflexivita, formativní hodnocení).

Autoevaluace dětí.

Aktivní zapojení žáků do rozhodování o tom, jak a případně i v čem se chtějí vzdělávat.

Participace dětí a jejich aktivní zapojení do vzdělávacího procesu.

Autonomie škol a možnosti volby

Všechna opatření, která obsahují možnost volby, variability, vedou k pestrosti a osobní odpovědnosti těch, kdo do systému vstupují (např. možnost individuální povinné předškolní docházky a domácího vzdělávání).

Snahy zavádět hodnocení, kterému říkáme formativní, by mohly mířit tímto směrem, ale to nemá povahu žádných opatření a rozhodně to není samospásné.

Vysoká autonomie toho, co se ve škole děje.

Vysoká autonomie škol (chtějí-li školy wellbeing podporovat, je k tomu prostor).

Učitelé mají relativně velkou volnost v tom, jak svůj předmět a výuku pojmu (v porovnání např. s anglosaským nebo jinými systémy). Ti, kteří chtějí a považují wellbeing svých studentů za důležitý, s ním mohou pracovat.

Kvalitní metody a podpora výuky

Možná pomůže i nový způsob financování, který umožňuje zaměstnat víc učitelů a třeba využívat i různé varianty párové výuky. Asi by se dalo s trochou nadsázky říct, že pokud se podporuje párová výuka, mohlo by to mít pozitivní dopad na učební pohodu dětí, ale to vůbec není automatické.

Zážitkové učení.

Moderní výukové metody vůbec spojené s kritickým myšlením atd.

Šablony pro školy – projektová a tandemová výuka, zavádění nových metod.

Zavádění nových technologií do výuky, interaktivní tabule, tablety, virtuální realita, mobily (zmněno dvěma účastníky).

Práce s identitou (především kulturní, např. romské děti, děti cizinců) a hodnotami.

Aktivity zaměřené na klima tříd (škol)

Soustředění se na klima školy, tedy pocit bezpečí ve škole, v přeneseném slova smyslu primární prevence, adaptační kurzy atd.

Participace žáků na životě a chodu školy nejen formou školních parlamentů, ale i během efektivní třídnické hodiny zaměřené na zkoumání zdravého klimatu ve třídě/škole, podpora zdravého klimatu ve třídě i ve sborovně.

Třídnické hodiny.

Zavedení průřezového tématu OSV, v cílech vzdělávání silně akcentovány sociální kompetence – bohužel zůstalo spíše v módu idejí.

V RVP osobnostně-sociální výchova, třídnické hodiny, prevence směrem k sociálně-patologickým jevům, programy proti šikaně, projekty, které vedou k aktivnímu přístupu a řešení problémů.

Zajištění bezpečného prostředí.

Nezařazené

Nástrojů a systémových opatření pro podporu wellbeingu máme v ČR mnoho. Potíží je, že je neumíme efektivně propojovat a využívat.

Nesporným kladným prvkem je to, že např. ČŠI už o tomto pojmu hovoří, začíná ho opatrně prezentovat a zabývá se otázkou, jak dobře vyhodnocovat podporu wellbeingu na školách.

Koncept rámcových vzdělávacích programů – dobrým uchopením RVP může škola intenzivně pracovat na wellbeingu žáků, ale i učitelů, potažmo rodičů.

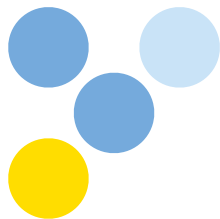
Wellbeing učitelů – to je samostatná kapitola, ale podle mě zásadní podmínka pro to, aby se děti cítily dobře.

Strategie 2030+ (mohla by však wellbeing podporovat více), Národní akční plán pro duševní zdraví do roku 2030.

Péče o tělesné zdraví (pohyb, strava atd.).

Dobrá spolupráce s rodiči, zapojení rodičů do života školy.

Komunitní přesah – propojení vzdělávání s neformálními iniciativami, komunitou, obcí a prostředím, kde dítě žije.

Výstupy z diskuse v rámci pracovní skupiny

V pracovní skupině, která se věnovala tomu, jaká stávající opatření wellbeing ve školách podporují, se účastníci shodli na tom, že je toho hodně, z čeho lze vycházet a na co lze úspěšně navazovat.

Jedná se zejména o následující opatření:

- Systém podpůrných opatření (aktuálně v ohrožení v souvislosti s chystanou novelizací vyhlášky č. 27/2016 Sb., upravující vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných)
- Systém primární prevence (měl by být v každé základní a mateřské škole)
- Průřezová témata rámcových vzdělávacích programů
- Programy, které se v ČR rozvíjejí již více let a učitelé je znají, slyšeli o nich (např. Škola podporující zdraví)
- Výzkumně ověřené programy, například zaměřené na sociálně-emoční učení (např. Zipyho a Jablíkovi kamarádi) a duševní zdraví (např. Všech pět pohromadě)
- Supervize a intervize pedagogů

V pracovní skupině bylo dále diskutováno, jakým způsobem by bylo vhodné na existující opatření navazovat a dále je rozvíjet.

Účastníci se shodli na tom, že by bylo vhodné:

- Znovu vysvětlovat, proč téma wellbeingu patří do práce školy, jak s ní souvisí a jak prospívá učení dětí a kvalitě jejich života
- Mít nějaký centrálně daný rámec k tomuto tématu pro ředitele škol, například Pravidla bezpečné komunikace, Etický kodex...
- Mít k dispozici konkrétní výukové materiály, podle kterých mohou pracovat učitelé ve škole
- Lépe pracovat s daty a využívat data při komunikaci s širokou veřejností – i s těmi, kteří nevnímají wellbeing jako důležité téma
- Zapojovat do komunikace rodiče, vysvětlovat, nechat je samotné hovořit o tom, proč wellbeing považují za důležitý, a pomáhat jim rozumět tomu, jak k němu mohou sami nejlépe přispívat
- Snížit počet dětí ve třídách MŠ

Která opatření ve vzdělávání wellbeing nepodporují?

Systémové, politické a legislativní nastavení

Nízká podpora žáků s problémovým chováním nebo s duševními obtížemi a dalšími hendikepy. Přístup MŠMT – „duševní zdraví není naše téma“. Omezené prostředky na prevenci, asistenci a další podpůrné služby.

Nepodpora politiků, zájmových skupin a jejich protiinkluzivní tlaky. Mocenský přístup společnosti, rodičů, pedagogů, politiků... Nezájem podpořit to, aby nejlepší byla „škola přes ulici“. Tlaky na rozevírání nůžek kvality škol a podpora selektivnosti.

Celkově nízké povědomí o duševním zdraví.

Velké a nepřehledné množství vyhlášek a odborných dokumentů. Velká zahlcenost pedagogů, kteří mnohdy nemají čas na péči o wellbeing svých žáků, natož svůj.

Například aktuální návrh na změnu vyhlášky č. 27/2016, který některým dětem odepírá právo na podpůrná opatření (např. asistenta pedagoga), přestože jejich SVP je vyžadují (uvedeno třemi účastníky).

Projektové – nepevné – financování psychologů a jiných podpůrných profesí.

Současná kultura v politice a veřejném prostoru obecně.

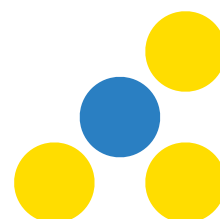
Příliš mnoho nařízení a příkazů, které svazují školy, učitele i děti.

Příliš přísné hygienické požadavky.

Nespolupráce resortů

Roztříštěnost systému, vzájemná nespolutřeba klíčových aktérů ze vzdělávací, sociální, zdravotní oblasti (uvedeno dvěma účastníky).

Malé meziresortní propojení.

Metody výuky, hodnocení a obsah vzdělávání

Frontální výuka (uvedeno dvěma účastníky).

Způsob hodnocení, mentorování, controlling, způsob využívání technologií.

Snahy o zachování statu quo vzhledem k hodnocení (známkování), kritika inovací (např. Hejného matematiky).

Špatná práce s chybou.

Zaměření na fakta, znalosti, málo prostoru pro rozvíjení kompetencí, převaha pasivního módu (na úkor aktivního).

Pasivní přijímání informací ze strany žáků a absence rozvíjející zpětné vazby.

Chybějící přesah toho, co se žáci učí, do běžného života, chybějící porozumění smyslu vzdělávacího obsahu.

Rozsáhlý obsah kurikula.

Distanční výuka.

Motivace známkami.

Podpora soutěživého prostředí s odůvodněním, že žáky to baví.

Nedostatečné (např. jen úzce vymezené) vzdělávání žáků a studentů v tématech well-beingu (tzn. psychické a fyzické zdraví, sociální vztahy atd.).

Opatření zvyšující nerovnosti ve vzdělávání

Typ přijímacích zkoušek, které stresují zbytečně všechny děti, rodiče i učitele, v případě víceletých gymnázií příliš časně třídění dětí a s tím související stres všech.

Opatření, která zvyšují nerovnosti (jednotné přijímací zkoušky, absence jednotného řízení vzdělávací soustavy...).

Opatření konkrétních zřizovatelů, kteří nejsou s to zajistit, aby všechny děti v lokalitě mohly chodit do školy spolu a aby školy byly srovnatelně kvalitní a uměly se dobře postarat o potřeby těch nejpotřebnějších dětí.

Testování rozdělující děti a školy na dobré a špatné.

Postoje učitelů ke slabým žákům („ten materiál, se kterým musíme pracovat“).

Jakákoliv segregace ve vzdělávání.

Organizace vzdělávání

Nedostatek času pro třídnické hodiny a práci výchovných poradců.

Přeplněnost tříd, velký počet žáků ve třídě (zmíněno více účastníky).

Málo pedagogů ve třídách, což znemožňuje individuální přístup.

Suplování.

Příliš velké školy, anonymní, tj. neosobní přístup k žákům.

Snahy o slučování škol do velkých celků (s velikostí se obvykle ztrácí pružnost a lidskost).

Uspořádání klasické třídy.

Profesní příprava pedagogů

Nedostatek práce s pedagogy a chybějící téma wellbeingu / duševního zdraví v jejich vzdělávání.

Nízká připravenost studentů fakult připravujících na učitelskou profesi, kterou přisuzují snižujícímu se množství aktivit v praxi.

Pojetí školního stravování

Nepochopení a podcenění stravování i kultury stravování jako klíčového faktoru wellbeingu ze strany téměř všech aktérů. Vliv jídla na fyzické i duševní (!) zdraví je dostatečně prokázán. Děti, které jsou vlivem nevhodné stravy ohrožené cukrovkou, poruchami chování, úzkostmi a depresemi, nemohou stavu wellbeingu dosáhnout. Jídlo lze řešit okamžitě, rychle. Na rozdíl od mnoha jiných faktorů toto má každý jednotlivec ve svých rukou.

Nepochopení a podcenění vlivu jídla na fyzické a duševní zdraví – jídlo je jedna ze základních fyzických potřeb, jejímž naplněním vytváříme předpoklad úspěchu v učení.

Přetížení učitelů

Pedagogové samotní jsou často v riziku vyhoření, což negativně dopadá také na žáky a studenty. Pedagogové často neumějí nebo kvůli jiné zátěži nepracují s těmi, kteří by to potřebovali, způsobem, jakým by potřebovali, nezkušenost s různými formami podpory...

Rychlé tempo neumožňuje dostatek prostoru pro implementaci novinek a změn.

Vyhořelí nemotivovaní učitelé.

Přetíženost učitelů.

Přenesení příliš velké/stresující odpovědnosti na učitele.

Nezařazené

Nastavení práce většiny pedagogicko-psychologických poraden jako „diagnostických center“ (na intervenci a podporu škol nezbývá čas).

Nedaří se aplikovat existující metodiky do praxe.

Nedostatek prostor ve škole, nedostatek prostředků na kultivaci vnitřních prostor a zahrady školy.

Snahy „nahnat“ žáky do učebních oborů i přesto, že víme, jak je jejich kvalita kolísavá.

Způsob revize RVP – neprůhledný, nereflektovaný proces mimo pedagogickou veřejnost s nulovou přípravou implementace.

Nekoncepční práce s DVPP a kariérním systémem, respektive s dodáváním „odborných“ pozic do školství, které mají reálně oddělenou agendu od ostatních učitelů (výchovný poradce, ICT koordinátor, kariérový poradce atd.).

Nevybavenost učitelů a vedení škol rozumět tomu, co dělají a jaký to má dopad na učení dětí.

Výstupy z diskuse v rámci pracovní skupiny

V pracovní skupině, která se věnovala tomu, co brání podpoře wellbeingu ve školách, byly diskutovány zejména následující překážky:

- klima nedůvěry – je nutná změna paradigmatu – většinou není dáována důvěra dětem
- nízká autonomie učících se (souvisí s převažující nedůvěrou, viz předchozí bod)
- chybějící podpora třídních učitelů, chybějící vzory (opakující se vzorce, někdy také bezradnost učitelů)
- chybějící metodická podpora wellbeingu ve školách
- dominantní, kontrolní role ČŠI vs. ČŠI jako podpora, dodavatel relevantních dat jako podkladu pro změnu
- příprava budoucích pedagogů – zaměření na odborné předměty (zejm. 2.–3. stupeň, na 1. lepší), chybí psychosociální témata
- chybějící podpora tandemové výuky
- kultura školy – potřeba vyjasnění si společných hodnot
- vysoká míra nejednotnosti (souvisí s bodem výše), učitelé jako osamělí bojovníci, školám často chybí společná (všemi sdílená) vize
- škola je spíše instituce než centrum vzdělanosti
- rodiče někdy mohou vystupovat proti opatřením podporujícím wellbeing (ale je to jenom dojem, nemáme data)
- potřebujeme lídry, kteří by téma vzali za své
- hodnocení známkami – známkování jako postup zvyšující stres, zejména na prvním stupni by stálo za zvážení jeho plošné zrušení
- chybějící politická podpora kroků vedoucích k wellbeingu
- základní princip/vize by měly vyjít od MŠMT, které by mělo také vybudovat systém podpory
- brzké třídění dětí a segregace
- nedostatek reflexe v jednotlivých školách (učitelé/ředitelé nereflektují vzdělávací proces)
- u veřejnosti není porozumění tomu, co se ve školách děje (např. v souvislosti s inkluzí)

Výstupy ze zpětnovazebného dotazníku k Setkání lídrů na téma wellbeing

Na závěr ještě přikládáme shrnutí myšlenek, **kteří účastníci sdíleli po setkání v rámci zpětnovazebného dotazníku.**

Wellbeing se týká všech aktérů

Wellbeing není jen o žácích, ale především o změně myšlení a kultury školy. Týká se nejen žáků, ale také učitelů a rodičů.

Jedná se o komplexní téma a je potřeba zapojit všechny aktéry. Je třeba mít na paměti, že řešíme všechny děti, ale současně každé z nich potřebuje jinou podporu.

Sebedůvěra učitelů hraje v edukačním procesu a potažmo ve wellbeingu žáků důležitou roli, často ale právě pedagogičtí pracovníci mají sebevědomí nedostatek. Jak s tím pracovat?

Wellbeing není jen slovo, ale hlavně naše společná mise.

Stavět na tom, co se osvědčilo

Využití již zrealizovaných opatření podporujících wellbeing ve vzdělávání, navázat na ně, sdílet nové možnosti a vše koordinovat a systémově propojit.

Navazovat na to, do čeho se již investovalo.

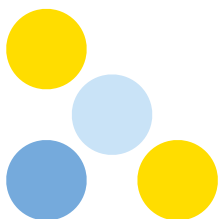
Bylo by ohromně fajn vycházet z toho, co už se v minulosti odpracovalo a vymyslelo, hodně myslím na energii pedagogů a jejich motivaci k novinkám atd.

Důležitost fyzického wellbeingu

Posílila se ve mně motivace pracovat na tom, aby wellbeing byl vědomou složkou vzdělávání. V chatu byla diskuse ke stravování a pohybu. To bych ráda dále zavedla jako nesamozřejmou podmínku k učení – tam je dost na čem pracovat.

Jídlo fakt nikdo neřeší, což nechápu, jídlem by se totiž mělo začít.

Že téma udržitelné jídlo ve školách jako základní kámen fyzického wellbeingu je popelka. A je potřeba prosadit jeho důležitost.

Otázky, které je třeba zodpovědět

Že je velmi důležité vymezit, co pojmem wellbeing myslíme, co se za ním skrývá z různých úhlů pohledu.

Kdo nese odpovědnost za péči o wellbeing? Jak propojit s vizí/vizemi.

Kde začít v území? Skutečně PR wellbeingu... série seminářů a vysvětlovat.

Co účastníky zaujalo

Zaujalo mě, že univerzálním klíčem pro zlepšení vzdělávání zdá se být posilování autonomie učících se.

Jednoduchá a pro mě zajímavá myšlenka byl koncept Hodina géniů.

Těším se, že tématu wellbeingu bude věnována pozornost, a těším se na výstupy pracovní skupiny.

Setkání lídrů i výstupy z něj byly uskutečněny za finanční podpory Nadace České spořitelny.

NADACE
České spořitelny

Vydává Stálá konference asociací ve vzdělávání
v roce 2020.

skav.cz